1) คณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการมีศักยภาพในการจัดโครงการอบรมตามรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระยะเวลา 4 คืน 5 วัน เน้นภาควิชาการ ภาคสันทนาการ และภาคปฏิบัติการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ หรืออาจจะจัดโครงการปีละครั้งโดยคัดเลือกพระภิกษุที่มีความรู้ ความสามารถให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการดังกล่าวและผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันแต่ละอำเภอ

2) คณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนม ควรมีมาตรการสร้างแรงจูงใจเพื่อการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในจังหวัดนครพนม เช่น การให้ทุนการศึกษา การจัดสถานที่สำหรับนิสิต การจัดหารถรับ ส่งในพื้นที่ไม่ห่างไกลมากนัก และการจัดการระบบการศึกษาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดการศึกษาทางไกล การจัดตั้งศูนย์การศึกษาในระดับอำเภอหรือตำบล การจัดการศึกษาด้วยตนเองเป็นต้น

3) คณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมนำรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (โมเดล TWO Q TWO M (QMMQ) ไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดเน้นเนื้อหาสาระตามข้อสรุปของผู้วิจัย ได้แก่ ระดับต้น เน้นการพัฒนากายมีคุณภาพ (Quality) ระดับกลาง เน้นการพัฒนาศีลมีคุณความดี (Merit) ระดับสูง เน้นการพัฒนาจิตมีคุณธรรม (Moral) และระดับมืออาชีพเน้นการพัฒนาปัญญามีคุณวุฒิ (Qualification)

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) นักวิจัยควรศึกษาในประเด็นรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระสังฆาธิการที่เหมาะสมกับบริบทของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครพนม

2) นักวิจัยควรสร้างรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระสังฆาธิการที่เหมาะสมกับบริบทของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครพนม

3) นักวิจัยควรศึกษากลยุทธ์วิธีการพัฒนาศาสนทายาทประจำจังหวัดนครพนมอย่างมีประสิทธิภาพ

References

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *ทศวรรษธรรมทัศน์พระปิฎก หมวดศึกษาศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

ณัฏฐพันธ เขจรนันทน. (2545). *การจัดการทรัพยากรมนุษย.* กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *การพัฒนาองค์กรและบุคลากรแนวคิดใหม่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี่.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีในการบริหาร* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธทาสภิกขุ. (*เป้าหมายของการศึกษา).* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิพพาน, 2537.

กรมการศาสนา. (2542). *พระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์*กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.